



KONINKLIJK

LGOG

samen de geschiedenis van LIMBURG ONTDEKKEN

**Kring De Westelijke
Mijnstreek**

Dhr. C.H.J.M. Baltis
secretaris

T. +31-6-52610583

E. cbaltis@home.nl

UITNODIGING

**Activiteit: Lezing door Martin van der Weerden over
"De mijnwerkersstaking van 1943"**

Wanneer: Dinsdag 18 juni 2019 om 20.00 uur

Locatie: Theater Karroessel – Jupiterstraat 35A te Geleen

Graag willen wij u uitnodigen voor deze lezing, de laatste voordat de vakantieperiode begint. Gezien het onderwerp leek het ons voor de hand liggend deze lezing plaats te laten vinden in Geleen in samenwerking met Heemkundevereniging Geleen. (Zie adres hierboven!)
Let op de aanvangstijd: 20.00 uur!

De mijnwerkersstaking van 1943

Vanaf de Duitse nederlaag te Stalingrad in januari 1943 werd duidelijk dat Hitler de Tweede Wereldoorlog zou kunnen gaan verliezen. Dit zou echter nog een zeer moeizaam proces worden. Ondertussen nam de druk op de bezette gebieden gigantisch toe. Duitsland probeerde hier compensatie te vinden voor zijn eigen economische problemen. In het voorjaar van 1943 was de spanning onder de Zuid Limburgse mijnwerkers om te snijden. Een reeks productie verhogende maatregelen had de geest van verzet aangewakkerd. Experimenten om op zondag te laten werken of de zaterdagdienst te verlengen, mislukten door een veel te lage opkomst. Het verplicht opleggen van de extra diensten leidde tot een hoger ziektepercentage. De jacht van de Duitse Sicherheitsdienst op deze zogenaamde "Bummelanten" verzandde door gebrek aan medewerking van de mijndirecties.

De proclamatie van generaal Christiansen van donderdag 29 april was de lont in het kruitvat. Alle Nederlandse ex-militairen moesten zich melden voor Arbeitseinsatz in Duitsland. De bezetter hoopte hiermee een dubbel doel te bereiken. Enerzijds werd het gebrek aan Duitse arbeidskrachten opgevangen. Anderzijds zou bij een mogelijke geallieerde landing een stevige bron van verzet al uit de weg geruimd zijn.

De proclamatie leidde tot een storm van protest en spontane stakingen, vooral in Twente en in Limburg. In totaal zouden 500.000 arbeiders het werk neer leggen. Op vrijdag 30 april eiste

politiechef Rauter de mogelijkheid van standrechtexecutie. Een extra bataljon Ordnungspolizei werd naar Maastricht gestuurd. In het mijnbouwgebied werden de eerste 170 arrestaties verricht.

Op zaterdag 1 mei kwam nog geen 10% van de mijnwerkers opdagen. De mijndirecties vreesden een bloedbad en haalden de grote meerderheid van de nachtploeg over om het werk weer te hervatten. De Duitse ambtenaren waren tevreden, maar de SD en SS wilden bloed zien! De Duitse ambtenaar Hirschfeld zou aan Rauter gevraagd hebben: "Was wollen Sie, Leichen oder Kohle?" Op zondag 2 mei vonden in het heidegebied De Hamert bij Venlo zeven executies plaats. Onder de slachtoffers bevonden zich drie mijnwerkers: Savelsberg en Tempelaars uit Heerlerheide en Toussaint uit Hoensbroek. Ze werden weggestopt in een geheim massagraf. Tot 1946 zouden de nabestaanden in tergende onzekerheid blijven over het lot van hun geliefden. Toen pas maakte één van de daders hun eervolle herbegraving mogelijk. Onder dreiging van nieuwe executies gingen op dinsdagavond 4 mei praktisch alle mijnwerkers weer aan het werk.



Basisschool De Schacht en het Bernardinuscollege hebben het Mijnwerkersmonument in Heerlerheide geadopteerd.

Martin van der Weerden is historicus, leraar geschiedenis aan het Bernardinuscollege, voorzitter van Kring Parkstad (de Oude Mijnstreek!) van LGOG en zoon van een mijnwerker. Hij is al vanaf 1985 betrokken bij activiteiten rond de mijnwerkersstaking van 1943.

Gezien de komende activiteiten rondom de bevrijding lijkt ons dit aspect juist voor onze kring uiterst leerzaam en nog steeds actueel.

Met hartelijke groet,

Rob Pernot, *voorzitter*

Cor Baltis, *secretaris*



sponsor van Kring De Westelijke Mijnstreek van het LGOG